

Grootste Noordzeebotterjacht Brontoliet gerestaureerd

TEKST EN FOTO'S: EVERT BRUINEKOOL

Op vrijdag 25 mei het geheel gerestaureerde botterjacht Brontoliet op Scheepswerf Nieuwboer te water gelaten. Het team van werfbaas Henk van Halteren kreeg eind 2004 opdracht van Dirk van Wassenaar en Hein Terwindt voor een complete restauratie van het in 1905 gebouwde schip. Het grootste Noordzeebotterjacht dat ooit was gebouwd.

Henk van Halteren: 'Het project is vergevorderd, maar nog niet af. Wij zijn sinds eind 2004 continu met drie tot vier mensen bezig geweest. Vrijdag is de mast geplaatst en kon het schip te water worden gelaten. Nu moet de hele binnenbetimmering nog worden gedaan. Daar zijn wij tot eind van dit jaar mee bezig. De definitieve oplevering vindt plaats in het voorjaar van 2008.' De restauratie dan tussen de 800.000 en 1.000.000 Euro gekost. 'Vooralsnog hebben wij dat betaald uit privé middelen' vertelt Van Wassenaar. 'Wij hebben erover gedacht de Brontoliet in een stichting onder te brengen. Maar voorlopig zijn wij daar eigenlijk niet aan toe. Dat is vooral een kwestie van gevoel. Wij willen er eerst zelf mee varen, kijken hoeveel tijd wij er zelf mee bezig zijn, of en hoe vaak wij het schip willen verhuuren en wat het onderhoud en behoud van ons zal vergen.'

Nadat de Brontoliet komend jaar wordt opgeleverd, wil Van Wassenaar een jaar in de buurt van de werf blijven. 'Wij zullen dan voornamelijk op het IJsselmeer te zien zijn. Het jaar daarna gaan wij naar Zierikzee. Mijn vader had daar een schip liggen en daar heb ik vroeger veel gevaren als kind. De Brontoliet, lag altijd in Kerkdriel bij de Steenfabriek van Terwindt. Zomers vertrok de familie met het botterjacht naar Tholen. Het is toch een beetje een Schelde-schip. Terug naar de oorsprong dus.'

De band tussen Van Wassenaar en Terwindt en de Brontoliet gaat jaren terug. Terwindt en zijn echtgenote zijn van 1954 tot 1976 eigenaar geweest van het oude botterjacht. Via een goede vriend kwamen zij begin 2004 het jacht weer op het spoor. De Brontoliet lag toen in Emmeloord. 'Het was echt verschrikkelijk', herinnert Terwindt zich. 'Hij lag half weggezakt en werd overwoekerd door brandnetels. Er groeiden bomen doorheen en in. Ik herkende hem eigenlijk vooral aan de lelijke ijzeren bolders en het luikje. Voor de rest was er weinig dat herinnerde aan het ooit zo mooie botterjacht.' In overleg met zijn vriend Dirk van Wassenaar besloot Terwindt het jacht te kopen. 'De aankoop bestond uit een klein bedrag voor het schip en vijf jaar liggeld', aldus Terwindt. 'Mocht het niet lukken, zo argumenteerden wij, dan zou-

den wij in ieder geval hout voor de open haard hebben.' Voor zover wij hebben kunnen nagaan is dit de grootste eiken Noordzeebotter die als jacht is gebouwd en nu nog bestaat. Een schip uit 1905. Dat is het waard voor te vechten en dat is het waard om geld voor over te hebben.'

Geschiedenis

Het schip is als jacht gebouwd in Oostende en daar in 1905 te water gelaten. 16,90 m lang, 5,20 m breed en een diepgang van 1,20 m. Een massief grenen mast van 19,80 m en 200 m² zeil. De werf, helaas weten wij niet welke, heeft een kunstwerkje afgeleverd. Het schip heeft een mooie grote roef en biedt enorm veel ruimte. Het is erg mooi gelijnd. Naar het achterschip toe wordt het steeds ranker met een mooie geveegde kont. Het vlak is ook smaller. Daardoor krijg je weer wel dat hij sneller gaat hellen en daardoor moet je weer eerder reven. Dat is jammer, want het is een snel schip. Vanaf Calais naar Breskens hebben wij met zwaar weer ooit een gemiddelde van 15 mijl gelopen. Dat zijn snelheden.' Bij licht weer was het jacht minder gewillig.

Terwindt heeft een deel van de geschiedenis kunnen achterhalen. 'Helaas is een deel afkomstig uit overlevering. Voor de oorlog is professor Schermerhoorn eigenaar geweest. Het schip had de naam *Paradijsvogel*. Hij verkocht het schip in 1939 aan een Rotterdammer. Gedurende de Tweede Wereldoorlog heeft generaal Christiaan van de Luftwaffe het schip gebruikt. Hij is er zelfs mee gevluht en werd even boven Schotland uiteindelijk aangehouden. De heer Heslenfeld van Jachtwerf Lelie te Warmond heeft het schip teruggebracht naar Nederland. Op of rond dat moment is het schip herdoopt in *Brontoliet*. In het Nederlands vertaald wordt dat Dondersteen. Toen de werf failliet ging heeft Rederij Kooij alle schepen opgekocht. De reder besloot de *Brontoliet* te verkopen en zette in 1954 een advertentie in de Waterkampioen. Wij zochten op dat moment een groot schip en gingen een kijkje nemen. De *Brontoliet* had veertien slaapplekken en meer dan voldoende ruimte om iedereen een eigen plekje te bieden. Vanaf dat moment was de koop een feit en mochten wij ons de gelukkige eigenaren noemen. Pas in 1976 hebben wij het jacht verkocht aan een apotheker in Groningen. Daarna, wanneer weten wij niet, is ene meneer Van Katwijk nog eigenaar geweest en ook een meneer Ooms. Die meneer zou, zo hebben wij gehoord, nog veel oorspronkelijk materiaal hebben dat bij de *Brontoliet* hoort en wij zouden heel graag met hem in contact komen.'

Terwindt heeft kunnen achterhalen dat in Oostende in de periode rond 1905 zo'n tien Noordzeebotters in de maat 16,90 bij 5,20 m zijn

De Brontoliet wordt op 25.11.2004 van de dekschuit op een zware balk geplaatst.

De bomen groeiden door het vlak.

Oktober 2005: De berghouten worden aangebracht.

Alle spanten, leggers, zitters en oplangers, alsmede de huid, zijn vernieuwd

De romp is bijna klaar, nu de potdeksels, dekbalken, dek en opbouw nog.

De Zuiderzeebotters op de helling vallen in het niet bij deze Noordzeebotter.

De romp is klaar en kan te water. Foto Theo Kampa.

gebouwd.' Bij een vaartocht naar Oostende leek het er even op dat oude vissersmannen het schip herkenden. 'Ik hoorde een van hem mompelen "dat is geen botter, dat is een bries". Nooit van gehoord totdat ik in een boek een foto van een

Noordzeebotter zie staan en in het bijschrift de naam Bries lees. Het vreemde is dat die Noordzeebotter heel veel weg heeft van een Zuiderzeebotter en absoluut niet lijkt op de *Brontoliet*.' Wie Terwindt en Van Wassenaar wil helpen bij het

achterhalen van de geschiedenis en wellicht weet of een van de vorige eigenaren nog materiaal heeft dat gebruikt kan worden bij de restauratie kan via e-mail contact opnemen met westerwindt @ hetnet.nl.

Deze Spakenburgse vrouw kijkt vanaf haar balkon of alles goed gaat. Foto Theo Kampa.

